

вплив на імідж закладу загальної середньої освіти та слугуватиме ключовим показником ефективності роботи педагогічного колективу.

Мельник Г. М.

канд. пед. наук, доцент,

Дрогобицький державний педагогічний університет

імені Івана Франка

Мотриниць С. В.

магістрант,

Дрогобицький державний педагогічний університет

імені Івана Франка

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Результатом декоративно-ужиткового мистецтва, як виду художньо-творчої практики, що володіє високим естетико-виховним потенціалом, є витвір, який поєднує ідеї, естетичні уявлення, смаки людини. Крім того вплив декоративно-ужиткового мистецтва активно позначається на загальній культурі людини, виховує цінності, генерує її світогляд. Відтак діяльність із формування естетичної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій, слід розглядати в межах таких своєрідних функцій, як педагогічна, виховна, дослідницька, громадська й ін., вектор впливу яких спрямований на досягнення високих освітніх і творчих результатів.

Розуміння прекрасного живлять та наповнюють творчістю, роблять усвідомленою будь-яку діяльність студентів. Акцентуючи особливу увагу на сприйнятті та розумінні краси, яку можна віднайти у будь-якій діяльності, у педагогічних закладах вищої освіти неухильно й неперервно, на всіх етапах навчання розвиваються творчі здібності, формується естетична культура майбутніх учителів.

На думку В. Лозової і Г. Троцько, «естетична культура виступає мірою універсальності та гармонійності особистості» [1, с. 211]. Додамо, що інтелектуальний та емоційний розвиток особистості не буде повним, якщо вона не розвинута естетично. Формування естетичної культури, як уважає Г. Падалка, – це процес планомірного розвитку здатності особистості до істинного сприйняття і правильного розуміння прекрасного у реальному житті та мистецтві, який передбачає формування системи поглядів і переконань, котрі дозволяють людині отримати задоволення від того, що є дійсно естетично цінним [2].

Для майбутнього вчителя трудового навчання та технологій важливим є вміння естетично оформляти та подавати навчальний матеріал, образною чуттєвою мовою викликати схвальний емоційний відгук на нього, «будити» у дітей творчу уяву та фантазію. Аналіз наукових джерел дозволив нам створити образ учителя трудового навчання і технологій, якому притаманний високий рівень естетичної культури. Зокрема, він має володіти такими особистісними якостями: 1) широкою науково-естетичною освіченістю; 2) системою ціннісних орієнтацій у галузі естетики та різних видів мистецтв, передовсім декоративно-ужиткового; 3) емоційною сприйнятливістю до краси довкілля, мистецтва, людських стосунків та педагогічної діяльності; 4) наявністю творчих художньо-проектних здібностей і технологічних умінь, які дозволяють вільно вносити естетичні елементи у різні види освітньої діяльності.

Для формування естетичної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка розроблена педагогічна система, ключове місце в якій відведено навчальним дисциплінам: «Рисунок», «Художнє проектування», «Технологічний практикум», «Художня обробка

матеріалів», «Основи етнодизайну», «Декоративно-ужиткове мистецтво» та ін. Процес їх освоєння студентами ґрунтується на алгоритмі розв'язання завдань художньо-проектної діяльності, передбачає високий рівень оволодіння художньо-трудовими вміннями і навичками, спрямований передовсім на розвиток творчих здібностей та естетичної культури. Крім того, цей процес означається ще й кількісними та якісними змінами мистецького й особистісного досвіду студентів, зокрема такими, як: збагачення знаннями з теорії та історії традиційного і сучасного декоративно-ужиткового мистецтва, оволодіння «секретами» художньої обробки матеріалів, орнаментування та формотворення декоративно-ужиткових виробів, ставленням до світу прекрасного, рефлексіями художніх вражень тощо.

Формуванню та розвитку естетичної культури студентів, як зазначає Л. Оршанський, сприяє свобода творчості, самостійність прийняття рішень у створенні декоративно-ужиткових виробів [4]. У творчій художньо-трудовій підготовці студентів своєрідне місце відводиться художній обробці текстильних матеріалів (вишивці, ткацтву, в'язанню, створенню народного одягу тощо). Її особливості визначаються характеристиками тканин, ниток, специфікою обрання колориту виробу, розмаїттям технік і прийомів виконання, локальними різновидами. Оволодіння, наприклад, технологіями виготовлення народного одягу, відповідними технічними діями і прийомами проходить у тісному зв'язку з розвитком у студентів різних видів мислення (асоціативного, образного, просторового) та творчої уяви. Такий творчий процес стає основою для самовираження, розкриття творчого потенціалу, формування естетичної культури студентів. До того ж, подібні заняття, комплексно позначаючись на мистецькому розвитку майбутніх учителів трудового навчання та технологій, сприяють тонкому сприйняттю фактури, кольору, вдалому поєднанню орнаментальних елементів і мотивів у виробі; розвивають майстерність, вправність рук; формують уміння організувати роботу, передбачати шляхи та досягати омріяного результату, сприяючи при цьому формуванню професійних компетентностей.

На основі теоретичного аналізу проблеми та практичного досвіду виявлено й обґрунтовано **педагогічні умови** формування естетичної культури майбутніх учителів трудового навчання і технологій засобами декоративно-ужиткового мистецтва (з поглибленим вивченням художньої обробки текстильних матеріалів):

- 1) мотивування студентів до художньої творчості у процесі вивчення спецкурсу «Автентичний український одяг»;
- 2) організація пізнавальної діяльності студентів на основі особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, індивідуального підходів при вивченні декоративно-ужиткового мистецтва;
- 3) застосування спеціально розроблених дидактичних засобів (навчально-методичного комплексу, системи творчих завдань, вправ, тестів та ін.) й освітніх технологій (метод проєктів, інтерактивні методи), що забезпечують активізацію та ефективність творчої художньо-трудової діяльності в галузі декоративно-ужиткового мистецтва;
- 4) широке залучення студентів до художньо-виставкової діяльності в педагогічному університеті, під час виробничої (педагогічної) практики у закладах загальної середньої та позашкільної освіти, що сприяє їхньому особистісному та професійному становленню.

Наш досвід свідчить, що системне вивчення різних видів декоративно-ужиткового мистецтва збагачує процес формування естетичної культури, стаючи неодмінним компонентом освітньої діяльності, в основі якої лежить ставлення до цього виду мистецтва, потреба у спілкуванні з ним, знання теорії та історії декоративно-ужиткового мистецтва, вміння сприймати твори цього виду мистецтва і давати їм естетичну оцінку, здатність творчого самовираження у художньо-трудовій діяльності, а також набуття необхідного педагогічного досвіду, що складає основу становлення та подальшого професійного зростання учителів трудового навчання та технологій.

Список використаних джерел

1. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посіб. 2-е вид., випр. і доп. Харків: ОВС, 2002. 400 с.
2. Падалка Г. М. Естетична культура майбутніх учителів та умови її формування. *Вища і середня педагогічна освіта*. 1991. № 5. С. 32–44.
3. Педагогічна майстерність : підруч. / Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.
4. Оршанський Л.В. Художньо-трудова підготовка майбутніх учителів трудового навчання: монографія. Дрогобич: Швидко друк, 2008. 278 с.

Мисиченко Н. Г.

магістрант,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Титаренко В. П.

докторка пед. наук, професорка,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка

ТЕХНОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА УЧНІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ХХІ СТОЛІТТІ

В сучасному світі освіта є ключовим фактором успіху в житті людини. У зв'язку з цим, значення технологічної підготовки учнів зростає з кожним роком. Технологічна підготовка учнів включає в себе здатність до використання різноманітних технологій, уміння працювати з різними електронними пристроями та програмними засобами. Це необхідно для успішної реалізації себе в житті та в професійній діяльності в майбутньому.

У ХХІ столітті ключовими компетенціями, необхідними для успішної адаптації людини в суспільстві, є компетенції, пов'язані з інформаційними технологіями, комунікацією, критичним мисленням, творчістю та співпрацею. Технологічна підготовка учнів повинна спрямовуватись на формування цих компетенцій, оскільки вона дозволяє розвивати навички використання інструментів технічного та програмного забезпечення, а також навички розв'язання завдань, що вимагають критичного мислення та творчості.

Крім того, технологічна підготовка учнів сприяє розвитку комунікативних навичок та співпраці у групах. У сучасному світі, де важливість комунікації та співпраці зростає з кожним днем, ці навички стають надзвичайно важливими.

Отже, ключові компетенції ХХІ століття мають велике значення для формування технологічної підготовки учнів. Вони дозволяють учням не тільки ефективно використовувати різні технології, але й розвиватись як професіонали в обраних галузях знань та навичок.

Технологічна підготовка учнів – це система взаємозв'язаних заходів, спрямованих на формування компетенцій, пов'язаних з технологічними процесами та практичною діяльністю. Вона має на меті розвиток практичних навичок учнів, зокрема, вміння працювати з інструментами та обладнанням, здійснювати експериментальні дослідження, проектувати та виготовляти різноманітні вироби тощо.

Складові технологічної підготовки учнів включають:

- теоретичну підготовку, що включає вивчення теорії технологічних процесів, техніки безпеки та інші важливі аспекти;
- практичну підготовку, що передбачає здійснення практичних робіт та виконання проектів з використанням інструментів та обладнання;
- виховання технологічної культури, що передбачає формування етичних та екологічних стандартів поведінки в технічній сфері.